

Zpráva Akreditační komise o hodnocení detašovaných pracovišť Metropolitní univerzity Praha, o.p.s.

únor 2011

Úvod

Akreditační komise (dále AK) rozhodla na zasedání ve dnech 12. – 14. dubna 2010 v Hejnicích, že bude v souladu s § 84 odst. 1 písm. a) zákona 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), provedeno hodnocení akreditovaných činností Metropolitní univerzity Praha, o.p.s. (dále jen MUP) zaměřené na průběh studia na detašovaných pracovištích této vysoké školy, jmenovitě v univerzitních střediscích v Hradci Králové, Liberci a Plzni. Pro tuto činnost jmenovala AK účelovou pracovní skupinu ve složení Petr Kylvoušek jako předseda, Maxmilián Strmiska, (FSS MU Brno), Bohuslav Mánek (PedF UHK), Jan Štěpán (FF UP Olomouc), Vladimír Sládeček (PF UP v Olomouci) a zástupce studentů nominovaní Studentskou komorou Rady vysokých škol.

Účelová pracovní skupina (dále ÚPS) měla pro hodnocení následující podklady:

- sebehodnotící zprávy detašovaných pracovišť MUP zpracované vedením MUP na základě zadání ÚPS a týkající se:
 - organizace a řízení
 - vzdělávací činnosti
 - aktuálního stavu personálního zabezpečení
 - tvůrčí a výzkumné činnosti
 - materiálního, technického a informačního zázemí
 - vnitřního hodnocení
- rozvrhy hodin pro zimní semestr 2010,
- přehled obhájených bakalářských a diplomových prací ve studijních oborech *Mezinárodní vztahy a evropská studia*, *Evropská studia a veřejná správa*, *Veřejná správa*,
- studijní dokumentace vybraných studentů, vybrané obhájené i neobhájené bakalářské a diplomové práce včetně posudků a protokolů o obhajobě a konání státní zkoušky,
- přehled vědeckovýzkumné činnosti na detašovaných pracovištích MUP
- informace z webových stránek MUP,
- poznatky získané návštěvami detašovaných pracovišť MUP v Hradci Králové, Liberci a Plzni,
- další materiály vyžádané ÚPS.

Návštěvám ÚPS na detašovaných pracovištích předcházelo studium vyžádané dokumentace. Návštěva detašovaných pracovišť v Hradci Králové a Liberci proběhla dne 13. listopadu 2010 za účasti Petra Kylvouška, Maxmiliána Strmisky, Bohuslava Mánka, tajemníka AK Jiřího Smrčky a Marka Hodulíka, delegovaného zástupce Studentské komory Rady vysokých škol. Návštěva detašovaného pracoviště v Plzni se uskutečnila 20. listopadu 2010 a zúčastnili se jí Petr Kylvoušek, Bohuslav Mánek, Marek Hodulík a Jiří Smrčka.

ÚPS si prohlédla prostory a vybavení detašovaných pracovišť, ověřila technické a informační zabezpečení studijních programů, diskutovala se zástupci vedení MUP i detašovaných pracovišť, akademickými a organizačními pracovníky a studenty. ÚPS ocenila vstřícnost a otevřenost vedení MUP i detašovaných pracovišť, neboť obdržela všechny potřebné podklady a svou práci mohla vykonat v dobrých podmínkách.

1. Organizace a řízení

Každé detašované pracoviště je řízeno vedoucím střediska, který spravuje administrativní záležitosti a podléhá kvestorovi MUP, a jeho zástupcem, který podléhá prorektorovi pro pedagogickou činnost a dbá o organizaci a průběh výuky. Oba zástupci každé pobočky jsou členy rozšířeného kolegia rektora a účastní se jednou měsíčně porad v pražském sídle MUP. Krom toho jsou akademičtí pracovníci každé pobočky členy některé z kateder MUP se sídlem v Praze.

Lze říci, že vedení MUP je si vědomo problémů vyplývajících z nutnosti jasně definovat vztah mezi centrem a detašovanými pracovišti a hledá vyvážený vztah mezi dostředností a odstředivými tendencemi, tedy i mezi pozitivy a negativy této situace, a to tím spíše, že situace se vyvíjí a patrně i v budoucnosti ještě dozná změn.

Na jedné straně lze například uvítat, že organizaci obhajoby bakalářských a diplomových prací a konání státních zkoušek chce MUP napříště soustředit v pražské centrále, tak aby se eliminovala možná rozdílnost mezi pobočkami a sjednotil se výstupní profil absolventa. Na druhé straně je jisté, že jen tento krok patrně nebude dostatečný, neboť vedle administrativních opatření, v zásadě poměrně jednoduchých a jednoduše proveditelných, se rýsuje mnohem složitější problematika pedagogické a badatelské koherence rozsáhlého a různorodého akademického sboru (o tom dále v bodě č. 3 „Personální zabezpečení“). To ostatně souvisí i s vůlí vedení MUP i poboček dále detašovaná pracoviště rozvíjet, ať už zavedením denního studia (Plzeň), či rozšířením počtu studentů kombinovaného studia.

2. Vzdělávací činnost

Na detašovaných pracovištích MUP probíhá tato výuka:

Detašované pracoviště	Program	Obor	Typ a forma studia	Počet studentů 2009/2010
Hradec Králové	Mezinárodní teritoriální studia	Mezinárodní vztahy a evropská studia	Bc., PS a KS	75/176
	Mezinárodní teritoriální studia	Mezinárodní vztahy a evropská studia	NMgr. PS a KS	0/0
	Právní specializace	Veřejná správa	Bc., KS	89
Liberec	Mezinárodní teritoriální studia	Mezinárodní vztahy a evropská	Bc., KS	86

		studia		
	Mezinárodní teritoriální studia	Mezinárodní vztahy a evropská studia	NMgr., KS	0
	Mezinárodní teritoriální studia	Evropská studia a veřejná správa	NMgr., KS	67
	Právní specializace	Veřejná správa	Bc., KS	118
Plzeň	Mezinárodní teritoriální studia	Mezinárodní vztahy a evropská studia	Bc., KS	188
	Mezinárodní teritoriální studia	Mezinárodní vztahy a evropská studia	NMgr., KS	0
	Mezinárodní teritoriální studia	Evropská studia a veřejná správa	NMgr., KS	175
	Právní specializace	Veřejná správa	Bc., KS	173

ÚPS se zaměřila na kontrolu průběhu výuky, na kontrolu bakalářských a diplomových prací, na průběh obhajob a státních zkoušek, na kvalitu studentského života a hodnocení školy z pohledu studentů. Zabývala se dále otázkou zveřejňování bakalářských a diplomových prací, problémem plagiátorství a kritérii pro uznávání předmětů absolvovaných na VOŠ.

Co se průběhu výuky týče, konstatovala ÚPS, že přednášky probíhají standardním způsobem. Kontrola bakalářských a diplomových prací vzala v úvahu jednak administrativní, jednak obsahový aspekt. Zadávání témat i vedení bakalářských a diplomových prací probíhá dle zavedených standardů. O průběhu studia, obhajobě i státní zkoušce je vedena pečlivá dokumentace. ÚPS porovnávala posudky prací s jejich obsahovou úrovní. Zde došla ÚPS ke kritickému zjištění konstatujíc zřejmou tendenci nadhodnocovat práce a hodnotit jako výborné i práce, které se z hlediska úrovně zpracování tématu jeví spíše jako průměrné. Podobně problematické, respektive dosti omezené se často jeví bibliografické zdroje, s nimiž diplomandi pracují. Je nutno také více dbát na jazykovou úroveň jak v češtině, tak v anglicky redigovaných shrnutích. Z diskuse s vyučujícími vyplynuly dva poznatky. První se týká počtu vedených bakalářských a diplomových prací připadajících na jednoho pedagoga: ten se může blížit dvaceti za rok. Taková pracovní zátěž může ovlivnit způsob vedení diplomandů a vést k nižší kvalitě prací. Druhý přináší zjištění, že při obhajobě nebývá pravidlem, aby byli přítomni současně vedoucí i oponent práce. Je otázka, jak kvalitní pak taková obhajoba je. Zde patrně tkví důvod občasně diskrepance mezi známkou navrhovanou v posudcích a výslednou známkou obhajoby.

Co se týče studentského života, lze konstatovat, že MUP je si vědoma periferní situace studentů na pobočkách, zvláště jsou-li to studenti kombinovaného studia. Je zde snaha zapojit je do akcí univerzity a „zrovnoprávnit“ je v přístupu ke studijním možnostem, jako jsou zahraniční pobyty v rámci programu Erasmus. Co v tomto ohledu znevýhodňuje studenty kombinovaného studia, zejména v magisterském studiu, je absence výuky cizího jazyka.

Dotazníková anketa nezaznamenala v odpovědích studentů výrazná negativa. Např. na

pobočce v Hradci Králové kladné hodnocení dostalo pět pedagogů, negativní, a to výrazně, jeden. Lze doporučit, aby k internímu hodnocení výuky studenty MUP zavedla anketní systém, který by byl z hlediska studentů anonymní, bez nutnosti přihlášení do informačního systému.

MUP dosud nemá systém umožňující elektronické zveřejňování bakalářských a diplomových prací, nemá ani možnost elektronicky zjišťovat plagiátorství. Nicméně vedení MUP zvažuje zakoupení některého informačního systému, který tyto možnosti skýtá.

Co se týče uznávání předmětů absolvovaných na některé VOŠ, stanovilo vedení MUP jasná kritéria: uznává předměty absolventům pouze vybraných VOŠ, a to se stanoveným výčtem jak uznatelných předmětů, tak předmětů, které musí student na MUP absolvovat.

3. Personální zabezpečení

K personálnímu zabezpečení AK vyslovuje dvě upozornění. To první se týká oboru *Veřejná správa* na pobočkách v Plzni a Liberci, kde zabezpečení neodpovídá optimálnímu stavu, neboť zde jeden z předmětů zajišťuje vyučující s rozdílným publikačním a odborným profilem a v další právní oblasti (*Pracovní a sociální právo, Mezinárodní právo veřejné, Veřejné právo stavební*) vyučují odborní asistenti pouze s magisterským vysokoškolským vzděláním.

Druhý postřeh, který vyplynul z přehledu vyučujících působících v centru a na detašovaných pracovištích, se týká koherence výuky akreditovaných oborů. S tím souvisí i otázka organizace a spolupůsobení akademického sboru, má-li se jednat o kvalitní vysokoškolské prostředí.

MUP nelze upřít úsilí, aby v pražském centru a v pobočkách působili titíž vyučující a aby jádro oborů mělo pokud možno ekvivalentní personální zajištění. Toto jádro je na každé pobočce rozšířeno o místní vyučující, případně o odborníky z praxe.

Co ovšem realizaci tohoto záměru do značné míry komplikuje a znejistňuje, je právě expanze do tří poboček s paralelními programy. Co nám ukazuje celkový přehled pedagogů ve vztahu k výuce na všech třech pobočkách? U oboru *Mezinárodní vztahy a evropská studia*, který je zaveden na všech třech detašovaných pracovištích, najdeme jen jediné jméno vyučujícího, který svůj předmět vyučuje ve všech pobočkách. A to se ani nejedná o vyučujícího, který by na dotyčné univerzitě působil na celý úvazek, protože jeho hlavním zaměstnavatelem je Univerzita Karlova v Praze. V kategorii docent a profesor pak najdeme jen vyučující, kteří působí v šesti případech pouze v centrále a na jedné z poboček, ve třech případech v centrále a na dvou z poboček. Všichni pak mají buď celý, nebo částečný úvazek ještě na jiné vysoké škole či jiném pracovišti. V kategorii odborný asistent (Ph.D.) není situace rozdílná. Vlastně zde nenajdeme nikoho, kdo by působil v centrále a na všech pobočkách a zároveň neměl další úvazek jinde.

U oboru *Veřejná správa*, který se vyučuje na všech pobočkách, je situace jen o málo lepší: jsou zde tři pedagogové v kategorii profesor a docent, kteří působí v centru a na všech pobočkách. Avšak i oni (vyjma jednoho) jsou celým úvazkem vázáni na jiné vysoké škole, zatímco na MUP s pobočkami jen úvazkem částečným. To značně snižuje míru jejich působení v prospěch MUP a poboček.

U magisterského oboru *Evropská studia a veřejná správa*, který se studuje jen na dvou z poboček, by zdánlivě mohla být situace příznivější. Leč není tomu tak. Najdeme zde jen dva vyučující působící jak v centrále, tak na obou pobočkách. Jsou to odborníci z praxe, zaměstnanci ministerstev, bez docentury či profesury, mající s vysokou školou jen dohodu o pracovní činnosti. Nepatří tedy k profilujícím pedagogům.

Přičtíme k výše uvedeným údajům počty vyučujících, kteří působí jen na dané pobočce,

a nejsou tedy nijak spojeni s centrem. Většinou jsou to místní pedagogové, z větší části zaměstnaní na státní univerzitě v daném místě, nebo jsou to odborníci z praxe. V každém ze studovaných oborů se jejich počty na jednotlivých pobočkách liší. U *Mezinárodních vztahů a evropských studií* je to 15 na první, 7 na druhé a 12 na třetí pobočce, u *Veřejné správy* jsou poměry 13, 9, 30, u oboru *Evropská studia a veřejná správa*, který je zaveden jen na dvou pobočkách, 5 a 14. I když čísla mohou být zavádějící, neboť do jisté míry zabstraktňují konkrétní situaci, srovnáme na každé pobočce počty pedagogů spojených s centrem s počty „místních“: u prvního oboru je to 15 „místních“/13 „centrálních“, 7/15, 12/14, u druhého oboru 13/11, 9/20, 30/10, u třetího oboru 5/19 a 14/7. Co přinejmenším překvapí, je proměnlivost poměrů u těchto oborů, zejména proměnlivost váhy „centrálního“ jádra. Nelze si nepředstavit, že by to nemělo vliv na výuku a na rozdíly ve výstupu.

Je zde tedy problém, který by neměl být opomenut: když vysoká škola zavede akreditovaný program na některé pobočce, předpokládá se, že zajistí ekvivalentní kvalitu průběhu studia a výstupu v centrále i na pobočce. Je tomu tak ve skutečnosti, vidíme-li, že pedagogická konfigurace je na každé z poboček odlišná, ba v některých případech silně, více než z poloviny, závislá na místních vyučujících? Kdo vlastně vytváří vysokoškolské prostředí na dané pobočce: dojíždějící pedagogové „centrální“ či „místní“? A přežijeme: jedná se ještě o tutéž vysokou školu? Nejedná se jen o nálepku detašovaných pracovišť, které jsou sice spojeny s centrálou, ale každé personálně jinak, takže máme co činit spíše s konglomerátem bez jednotícího ducha společenství, které je ve slově *universitas*?

Že zde právě tento problém je, prokazuje díkce sebehodnotících zpráv jednotlivých detašovaných pracovišť MUP, zejména pak plzeňského (viz s. 21 příslušné zprávy, kde se hovoří o „vyučujících z vlastního rezervoáru“ působících „dominantně či zcela na středisku“). A protože každé ze středisek plánuje další rozvoj, jak vyplynulo z rozhovorů se členy ÚPS, je nasnadě, že odstředivé tendence nebudou slábnout, spíše naopak. Vynutí si to jednak plánovaný vyšší počet studentů na každé z poboček, jednak sám mechanismus zajišťování výuky. Je dost obtížné si představit, že by bylo možno účinně koordinovat byť jednu katedru sídlící v Praze se satelitní výukou na třech pobočkách zároveň a zajistit zde všude výuku alespoň minimálního koherentního jádra vyučujících pro každý obor.

Vedle problému s výukou, který vyplývá z přece jen omezené fyzické i intelektuální kapacity jednotlivých vyučujících objíždět všechny pobočky, je zde i otázka koherence vědecké práce a výzkumu, což je nedílná součást vysokoškolských pracovišť. Je patrně nutno počítat s tím, že pobočky se budou specializovat, autonomizovat a odlišovat i v této oblasti, ba stanou se konkurenty. A to v rámci jedné katedry se sídlem v Praze?

Je zde tedy závažný problém pedagogický a organizační, který MUP bude muset ve velice krátké době řešit. Tento problém se také dotýká akreditace a prodloužení platnosti akreditace jednotlivých oborů. Bude patrně nutno (re)akreditovat jednotlivé obory právě s přihlédnutím k jejich realizaci a k personálnímu zajištění v centru a jednotlivých pobočkách, včetně přehledu pracovního vytížení jednotlivých vyučujících.

4. Tvůrčí a výzkumná činnost

MUP dbá, aby se v pobočkách realizovaly odborné konference reflektující specifika regionu a zaměření jednotlivých poboček. Dbá rovněž o odborný růst mladých pedagogických zaměstnanců. Z rozhovoru s vyučujícími vyplynulo, že pedagogickým pracovníkům je poskytována podpora, aby se mohli účastnit zahraničních konferencí.

Problémem zůstává, jak zapojit do tvůrčí a výzkumné činnosti samotné studenty tam, kde převažuje kombinované studium.

5. Materiální, technické a informační zázemí

MUP investuje do svých poboček. V rámci možností jsou prostory vyhrazené MUP v jednotlivých školských zařízeních (základní a střední školy) oddělené a upravené tak, aby navodily atmosféru vysokoškolského učiliště. Mobiliář je jednotný, vybavení moderní, všechny učebny jsou zařízeny náležitou didaktickou technikou. Plzeňské pracoviště má novou aulu. V každé pobočce mohou studenti využít počítačovou pracovnu a studovnu s příruční knihovnou, kde jsou k dispozici základní učebnice a příručky pro probíhající kurzy. Příruční knihovna je každý rok doplňována dle požadavků vyučujících. Studenti mají přístup k internetovým databázím a v každém městě, kde je pobočka zajištěn i vstup do příslušné vědecké knihovny. Ne všude je funkční wi-fi systém. E-learningové opory jsou pro studenty kombinovaného studia přístupny po internetu. V současnosti MUP zvažuje modernizaci a rozšíření informačního systému.

6. Vnitřní hodnocení

Sebehodnotící zprávy, které byly ÚPS poskytnuty, svědčí o zdravém sebevědomí pracovníků poboček, kteří zprávy vypracovali. Tento klad ovšem nevyvažuje kritická sebereflexe, schopnost identifikovat možné problémy zásadního rázu. V absenci kritické sebereflexe – soudě alespoň dle sebehodnotících zpráv - spatřuje AK veliký problém jak poboček, tak MUP. A také jisté nebezpečí do budoucna.

Závěry a doporučení

MUP uskutečňuje na pracovištích v Hradci Králové, Liberci a v Plzni vzdělávací činnost v bakalářském a navazujícím magisterském studijním programu v souladu se standardními nároky, které jsou kladeny na realizaci vysokoškolských studijních programů. Tato snaha se pozitivně projevuje kvalitním materiálním, technickým a informačním vybavením jednotlivých pracovišť. Nebyly zjištěny výrazné nedostatky či zásadní pochybení ani v organizačně administrativní, ani v pedagogické práci poboček. Pozitivně lze hodnotit i snahu udržet na pobočkách kvalitní personální zabezpečení a uskutečňování související tvůrčí a výzkumné činnosti. Přesto shledala AK v oblasti personálního zabezpečení nejvýraznější riziko pro další vývoj detašovaných pracovišť MUP. Extenzivní vývoj, vysoký počet studentů na třech pracovištích (resp. na čtyřech, bere-li se v úvahu i sídlo vysoké školy) bude stále více vytvářet problémy při zajištění vzdělávací činnosti na srovnatelně vysoké úrovni. Zabezpečit veškerou výuku týmiž akademickými pracovníky je z hlediska fyzické zvladatelnosti (a organizace studia) prakticky vyloučené, navíc vysoké pedagogické zatížení nutně vede k zeslabení odborné činnosti pracovníků. Při zapojování místních vyučujících a vyučujících pouze pro některá pracoviště je vážným rizikem nejen udržení kvality vzdělávání, ale především koherence ve vazbě na centrum vysoké školy, činnost kateder a výzkumnou a tvůrčí profilaci vysoké školy a studijního oboru. Dílčí problémy shledala AK také v kvalitě, hodnocení a způsobu zveřejňování bakalářských a diplomových prací.

Doporučení pro vedení vysoké školy

1) Personální zabezpečení. Existence tří poboček s paralelní výukou v sídle MUP a na

detašovaných pracovištích představuje závažný problém pedagogické koherence výuky i koherence akademického života. Je zřejmé, že současný stav má vážné slabiny a je v zájmu MUP, aby situaci poboček koncepčně řešila, a to jak s ohledem na univerzitní život, výuku a odbornou činnost, tak s ohledem na akreditace a reakreditace. AK proto požaduje vypracovat koncepci personálního zajištění, která by eliminovala nedostatky a nebezpečí zmíněná v bodě 3 zprávy.

- 2) Hodnocení kvalifikačních prací a obhajoby. AK doporučuje přijmout opatření zajišťující adekvátnější hodnocení bakalářských a diplomových prací. Zvážit jinou organizaci obhajob, aby mohli být přítomni jak vedoucí, tak oponenti. Zvážit elektronické zpřístupňování bakalářských, diplomových, rigorózních a disertačních prací, které prošly obhajobou, spolu s posudky a výsledkem obhajoby. Zvážit implementaci systému pro odhalování plagiátů.
- 3) Tvůrčí a výzkumná činnost. AK konstatuje, že MUP má dobře rozvinutou tvůrčí a výzkumnou činnost. Je však třeba tuto činnost dále rozvíjet i v souvislosti s činností studijních středisek a jejich případnou odbornou profilací. U bakalářského a zejména u magisterského programu je nezbytné do odborné činnosti vysoké školy zapojovat studenty.

Kontrola plnění závěrů a doporučení

AK požaduje, aby MUP do 30. dubna 2011 zpracovala a předložila koncepci personálního zajištění studijních středisek v souladu s bodem 1 doporučení.